

Báger Gusztáv a rögvalóságról

Báger Gusztáv a különös művészalkatokban bővelkedő magyar irodalomban is különleges, nagy figyelmet keltő alkotónak számít. Elismert pénzügyi szakember, közgazdász, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora. Bár korán kezdett verselni, gyerek- és diákkorában, megbízhatatlan származásúként úgy vélték, csak a számok világa tud érvényesülést nyújtani számára. Érett korban kezdett el újra verseket írni, tíz verskönyv birtokában elmondhatja: behozta a pártállamtól reá rótt lemaradást. Legújabb könyve, a Tiszatáj könyvek gondozásában megjelent Élőadás, politikai, közéleti verseket tartalmaz, és már a könyvhétén elfogyott.

■ PÓSA ZOLTÁN

Azt szokta mondani, ahogy a gyerekkorában jobban szerette a romlott palacsintát, úgy szereti felnőtteként verseit szándékosan kissé elrontani, szabálytalanra formálni. Elismer-e tabukat a költészetben?

– A költészetben szerintem mindent szabad. A kérdés az, hogy meg tudjuk-e úgy emelni a szöveget, hogy többet mondjon önmagánál. Ha ez sikerül, nincsenek kerülendő tárgykörök, legyen az profán vagy fennkölt, közéleti vagy apolitikus. Ugyanúgy badarság állítani, hogy a költészet csak közéleti lehet, mint azt, hogy az igazi líra szükségképpen apolitikus. Most úgy érzem, nehezen engedheti meg a költő, hogy ne írjon közéleti verset. Olyan a rögvalóság, amiről nem elég véleményyt nyilvánítani, hanem azt meg is kell haladnunk.

– Tudatosan fordult hát a közélet irányába a „romlott palacsinták” groteszk, játékoságra hajlamos nagy hatású költője?

– Erre utal a cím – Élőadás – s a borítón az alagútból éppen kilépő autó és ember képe, kifejezi a reményemet és azt a hitemet, hogy eljött a cselekvés ideje, a közelmúltban bekövetkezett változások és a már érzékelhető pozitív fordulatok következtében. A verseknek igenis közvetetten, áttételes módon segíteniük kell ezt a megújulási folyamatot. Ezek a versek ráadásul talvaly keletkeztek, tehát megéreztem, hogy eljön a reménykedés ideje, a nemzet megerősödésének, fölemelkedésének órája. Merem remélni,

latra sarkallni, ők sem tettek meg, mi sem tettünk meg mindent azért, hogy ne menjen tönkre az ország, s ne essenek kétségbe az emberek. Mérföldetlenné nőtt a munkanélküliség, a szegény és a középrétegek nyomora és fájdalma. Több versben rovom föl az értéknélküliséget, a vallás- és a családelenesség negatív szerepét a romlás folyamatában. Az Arcostársak fölvezető címe nem véletlenül egy kínai mondás: „Mikor sötétebb már nem lehet, a remény sokkal fényesebb”. A racionalitás és a hiterősítés így szolgálhatja egymást: tegyünk önmagunkért cselekvő emberhez méltóan, de bízunk a Mindenhatóban is, mert ha mi magunk nem hiszünk az erkölcsi megújulásban, és nem cselekszünk, akkor hiába van jó országvezetésünk. A harmadik ciklusban, az Élőadásban is az erkölcsi megújulás szolgálatáról írok, de ebben a ciklusban már nem egyedül szólok, hanem interaktív, élő, szerves párbeszédet folytatok a láthatatlan olvasóval. Az utolsó ciklus azzal lép tovább, hogy vizuálisan megjelenítve, cselekményben mondom el ugyanazt, amit korábban, hiszen örökké, folyamatosan Élőadásban vagyunk.

– Így fut hát össze minden a címadó költeményben, ami váratlanul bibliai tematikába fordul?

– Szent Pál hajótörését idézem föl, aki megkínzott állapotában is a bennszülöttekért imádkozik, mielőtt Rómába folytatná útját. Mindannyian hajótörést szenvedtünk az utóbbi években, s így mindent újra kell kezdeni, de nagyon vigyázni

„Mindannyian hajótörést szenvedtünk az utóbbi években” FOTÓ: SZÉKELYHIDI BALÁZS

hogy a kötetben nemcsak az én közgazdász attitűdöm érvényesül, hanem – amint kritikásaim írásai is tükrözik – az érzelmi és esztétikai töltet is jelen van.

– A kötet felépítése sem minden-napi: mintha egy tanulmány logikáját írta le.

– Szándékosan építettem föl úgy a kötetet, hogy kicsit didaktikus legyen. Van egy bevezető rész, aminek az a címe, hogy Előbeszéd, ez egy vázlat, amiben leírom, mivel fogok a kötetben foglalkozni. A második ciklusban, az Élőadásban én, a versíró, a költő elmondom, hogyan látom a mai közéletet, például az Arcostársak című versben, hiszen a hozzám hasonlókat nemcsak harcos-, hanem arcostársaknak is tartom. Kulcsszerepe van a Magyarországi változásokra című költeményemnek s a Közgáz című opusnak is. A közgazdászokat és a pénzembereket szeretném önbírá-

kell a jó irányra. Fontosnak érzem még az Ima az orszáért című versemet, ami, alig merem kimondani, de az én himnusom: „Ments meg, Uram, minket, mentsd meg az országot.” Ez egy himnikus mű, és ebben úgy érzem, mindent elmondtam: „Ne öngyilkos, boldog családapa legyen minden magyar. Tedd világossá az ígét a politikusok előtt. Adj, Uram, alázatot a hatalmon lévőknek.” Sok embernek bizonyára nem tetszik majd a megújulás kifejezése a versekben, de én ezt tudom adni. Az empirikus intelligencia költészetét a magyar állapotokról. Egy kis ízelítővel befelve: „a tengeremély bánat / (mint magyar sajátosság) / ha elhagyható volna / akkor inkább a tűrés / a fegyelem / a kitartó munka / az önkínzásig fenntartható éberség / műgond szól és kijavít a szellem / hogy tisztán lássuk magunk előtt / az összes kiutat / az érték élessége ez.”

Régészet új alapokon

Gyorsítják a megelőző feltárások engedélyeztetési eljárását

A Nefmi régészeti feltárási rendeletet készít elő – jelentette be Kálnoki-Gyöngyössi Márton

FOTÓ: SZÉKELYHIDI BALÁZS

A nemrég megszüntetett Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat (KÖSZ) közvetlen befizetője is volt az államkincstárnak, miközben a KÖSZ-t többek között azzal az indokkal hozták létre 2007-ben, hogy a megyei múzeumok a nagyberuházásokhoz kapcsolódó megelőző feltárásokból befolyó pénzüsszeget nem a régészeti leletanyag megőrzésére, tárolására fordítják. Utóbbi vád a mai napig nem bizonyított, egy ilyen dokumentált eset sem történt – derült ki tegnap Kálnoki-Gyöngyössi Márton kulturális helyettes államtitkár sajtótájékoztatóján.

■ TÖLGYESI GÁBOR

Július 9-én fogadta el a parlament, augusztus elsején lépett hatályba a kulturális örökség védelméről szóló törvény módosítása. Ennek értelmében régészeti feltárást a területileg illetékes megyei múzeumok, a régészeti tan-székekkel rendelkező egyetemek, a Budapesti Történeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézete végezhet. Ez így volt 2007-ig is, amikor a szocialista kormányzat létrehozta a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálatot, amely a nagyberuházásokat megelőző feltárások feladatát kapta meg, a területileg illetékes múzeumok rovására. A KÖSZ a tiltakozó régészek szerint az autópályalobbyi érdekében született meg, míg a KÖSZ létrehozásának szükségességét többek között azzal indokolta a Gyurcsány-kormány, hogy a megyei múzeumok nem a régészeti leletanyag megőrzésére, tárolására fordítják a megelőző feltárásokból befolyó pénzüsszeget, hanem azzal pótolják ki a csökkenő költségvetésüket. Utóbbi vád nem igazolódott be, egy ilyen dokumentált eset sem történt – derült ki tegnap a Nemzeti

Erőforrás Minisztérium (Nefmi) kulturális helyettes államtitkára, Kálnoki-Gyöngyössi Márton sajtótájékoztatóján, amelynek témája az örökség védelméről szóló törvény módosítása volt.

Mint tegnap elhangzott, 2007 áprilisaig tilos volt a megyei múzeumoknak a beruházók pénzéből raktárbázist építeni, ez a tiltás az akkor létrejövő KÖSZ-re már nem vonatkozott. A KÖSZ ennek ellenére vidéken csak bérelt raktárakat a több millió régészeti leletanyag tárolására, hogy milyen áron, azt a helyettes államtitkár nem részletezte. (Miközben az elmúlt években mintegy tíz megyei múzeum komolyan fejlesztette a régészeti raktárbázisát, mégpedig megyei önkormányzati forrásból.) Megjegyezte, egy pénzügyminis-teri rendelet miatt a KÖSZ közvetlen befizetője is volt az állami költségvetésnek.

Az augusztus elsején hatályba lépett törvénymódosítás nyomán megszűnt a KÖSZ, a nagyberuházásokhoz kapcsolódó megelőző feltárások koordinációját az utód-szervezet, a Magyar Nemzeti Múzeum (MNM) fiiláléjaként létrehozott Kulturális Örökségvédelmi Központ veszi át – amelynek vezetője Hable Tibor régész lett –, míg

a KÖSZ által megkezdett ásátások az MNM felügyelete mellett fejeződnek be. Az MNM-hez kerülnek a KÖSZ budapesti bázisa és laborjai, míg a KÖSZ által bérelt raktárakban tárolt leletek átvételére a megyei múzeumokat kérik fel, részletes tájékoztatás után.

A törvénymódosításhoz kapcsolódóan a Nefmi régészeti feltárási rendeletet készít elő, amely várhatólag még e hónap közepén hatályba is lép – jelentette be Kálnoki-Gyöngyössi Márton. A rendelet tíz napra rövidítené a megelőző ásátások engedélyeztetési eljárását – amely jelenleg akár két-három hónapig is eltarthat –, továbbá növelné a feltárások költséghatékony-ságát, az örökségvédelem és a beruházók érdekei összehangolásával.

Mint arról korábban lapunk is beszámolt, a KÖSZ 2009 októberében jelentette be, hogy három év alatt mintegy másfél milliárd forintból – részben uniós pályázati pénzből – kíván régészeti kalandparkot és raktárbázist létrehozni az újbudai Daróci úton, a Magyar Honvédség egykori objektumában, amelyet korábban a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács adott a KÖSZ vagyonkezelésbe. Kálnoki-Gyöngyössi Márton helyettes államtitkár tegnap úgy nyilatkozott: a feltárásokból befolyó pénzekből nem fog ez az élménypark megvalósulni. Ám a régészeti kalandpark megvalósításával kapcsolatosan korábban már több pályázatot is kiírtak. Lapunk érdeklődésére a helyettes államtitkár megerősítette: ezeket a pályázatot is vizsgálja a Nefmi.

Újabb hazai filmes siker

A Salentói-félsziget hét városában megrendezett Finibus Terrae fesztiválon Nemes Jeles László The Counterpart című filmjével a legjobb rendező díját, Salamon András a Mesél el... című ötpercesével pedig a legjobb rövidfilm díját nyerte el. (M. S.)

A Magyar Színházi Társaság tiltakozik

A Magyar Színházi Társaság elnöksége törvénybe ütközőnek tartja a VI. kategóriába sorolt, független társulatok és más előadó-művészeti szervezetek 2010. évi finanszírozása ügyében történeteket. A társaság kéri a Nemzeti Erőforrás Minisztériumot, hogy oldja fel a zárolást. (MTI)

Az árvízkarosultak megsegítésére

Az Óze Áron vezette Magyar Színház első idei bemutatójának, a Sweet Charity című musical augusztus 28-i előadásának teljes bevételét az árvízkarosultak javára ajánlja fel. A Pel-sóczy Réka által rendezett produkciót kettős szereposztásban, augusztus 25-én és 26-án mutatják be. (M. S.)

Filmtett–Duna alkotótábor

Magyarországi meghívottakkal kezdődött meg tegnap Homoródfürdőn a 9. Filmtett–Duna-műhely alkotótábor. A rendezőcsoport élén Pálfi György áll, a forgatókönyvírók munkáját Ruttikay Zsófia, a színészekét a sepsiszentgyörgyi Pálffy Tibor színművész irányítja. Az alkotásokat a Magyar Filmszemlén és Országos Diák és Ifjúsági Szemlén mutatják majd be. (MTI)

Magyar népmesehősök Amerikából

■ VARGA K.

Ma délután négykor nyílik meg és szeptember 15-ig látogatható a győri Esterházy-palotában Domján József festő- és grafikusművész kiállítása; az ünnepségen köszöntőt mond John. O. Balion, az Egyesült Államok budapesti nagykövetségének attaséja. A kiállítást Szabó Lilla, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze, a tárlat kurátora nyitja meg, balladákat énekel Kátai Zoltán énekmondó.

Domján Józsefet, aki 1956-ban emigrált, és az Egyesült Államokban telepedett le, Magyarországon jószerével néprajzi, népmesei, népballadai témájú fekete-fehér, más- kor különösnek ható, de valójában archaikus, tradicionális stílusban pompázó fametszeteiről, könyvillusztrációiról ismerik. A ma megnyíló kiállítás azonban életműve minden korszakát bemutatja a harmincas évek szürrealista festményeitől az ötvenes évek rejtett iróniát hordozó munkásábrázolásain át a Franciaországban megrendelt, általa tervezett falikárpitokig, a jól ismert magyarnépmese- és Arany János-ballada-illusztrációkig s kései amerikai nonfiguratív festői korszakáig. Életműve feltérképezése, szakmai értékelése azonban még nem mondható befejezettnek. Domján József egyébként, aki 2007-ben lett volna százszentén, és 1992-ben New Yorkban hunyt el, a csatái földben nyugszik, állandó kiállítása van Budapesten a Kazinczy utcában és Sárospatakon, ahol díszpolgár is.

Tatarozzák a teátrumot

Több milliárd forint kellene a veszprémi színház felújításához

■ MAKRAI SONJA

Százéves a veszprémi Petőfi Színház épülete, amely bár nincs olyan rossz állapotban, mint a pécsi teátrum, mégis komoly rekonstrukcióra szorulna. A legutolsó felújítás ugyanis 1988-ban volt. Oberfrank Pál igazgató szerint ezt azonban csakis több milliárd forintos pályázati támogatásból, illetőleg uniós forrásból lehetne megvalósítani, mivel a megyei önkormányzat saját, szükséges költségvetéséből nem tud erre a feladatra pénzt fordítani.

A teátrum az idén a legszükségesebb tatarozási munkálatokra,

egyebekek között a színpad- és világítástechnika, valamint a vizesblokkok felújítására, az előcsarnok, a lépcsőház és a társalgó kifestésére az elvonások miatt csak negyvenmillió forintot tudott áldozni. De az említettekén túl – biztonságtechnikai okokból – sikerült a színházban és a műhelyházban kiépíteni a kamera- és beléptető rendszert is. A színpadtechnikai rekonstrukciók részeként új hangosítópultot szereztek be, és kibővítették a mikroportrendszerét is.

Oberfrank Pál igazgató lapunknak elmondta, direktorként egyik fontos feladatának tartja,

hogy elindítsa az egész színház-épületet és a színészházat érintő felújítási munkálatokat, és megtalálja az ehhez szükséges, biztos anyagi forrásokat.

– Türelemre van szükségünk. Amíg nem zajlanak le az önkormányzati választások, nem épül ki az új városvezetési rendszer, addig ezzel a problémával nem tudunk érdemben foglalkozni. A színház régi vezetése több kísérletet is tett ebben az ügyben, de a megyei önkormányzat sajnálatos módon nem talált megfelelő pályázatot – tette hozzá Oberfrank Pál.